

Ті, що позбулися "націоналістичних" упереджень

Борис Антоненко-Давидович

Русский язык более понятен простолюдину-малороссу, чем так
называемое украинское наречие.

П. О. Валуев, міністр царя Олександра II

1. На екрані телевізора представник телецентру пропонує бригадирові з приміського зразкового колгоспу під Києвом розповісти телеглядачам про роботу й досягнення його бригади. Бригадир, напружуючись, аж упріває, намагається говорити по-російському, але в нього виходить така макароністична сумішка, що представник телецентру, побоюючись, як би поважна частина програми не обернулася на комічний телефільм, каже тоді бригадирові:

— А ви говоріть по-українському, вам легше буде.

— Нє, — заперечив бригадир, — я гавару по-руськи, бо мені якось так льогчей!

Представник телецентру, діставши такого одкоша, осікся й замовк, а бригадир "гаварив" далі, перетворюючи нудну частину програми телебачення на веселий виступ оригінального комедіанта...

2. У палаті очного відділу Київського медмістечка лежав зі мною чоловік моїх років, у якого після операції сталося деяке ускладнення з оком. З його розповідей я зрозумів, що це колишній куркуль, який, бачачи, що діло з приватним землеволодінням на тонку пряде, завчасно переїхав до колишнього повітового міста, а згодом, коли син підріс і влаштувався працювати на заводі в Києві, де дістав і квартиру, колишній куркуль подався зі своєю старою і собі до Києва на синівські харчі.

Володіючи неабиякими властивостями мімікрії, чоловік, потершись між людьми в Києві, швидко збагнув, чому тут хліб і сіль почім, і, насамперед, перекрутив свою мову на "городський" копил, щоб говорити "як прийнято". Коли він хотів сказати лікарці, яка зі мною й з ним говорила по-українському, що зір у нього залишився, але бачить він кепсько, чоловік добирав такого способу висловитися:

— Видимость у мене є, а качества нема.

Одного разу після нічного болю, що не давав йому спати, він скаржився другій лікарці, яка говорила по-російському:

— Понимаете, в мене мнимая боль в глазу.

— Если — мнимая, не обращайтесь внимания.

— Так як же не обращать унимания, коли воно болить мені?

— Но что вы ощущаете? — допитується лікарка, і хворий знову цупко хапається за слово, що так йому сподобалося:

— Мнимую боль.

Бачачи, що в цього хворого не допитаєшся до пуття нічого, лікарка оглядає хворе око й каже медсестрі закапати якісь краплі.

Хворий лишився невдоволений і каже мені після огляду:

— Чи вона не хоче мене лічити, чи не поніма в болестях?

— А ви б їй пояснили по-простому, що вам болить, — порадив я, — бо і я не добрав, що саме вам дошкуляє.

— Так я ж їй і сказав по-культурному: мнімая боль, бо як тепер я городський чоловік, то надо їй говорити мені по-городському.

— А що воно все ж таки означає — "мнімая боль"? — спитав я.

Мій сусід аж здивувався з моєї некмітливості:

— Як це — що означає? Ну, вроді, як сказати, — шпигає в оці...

3. У тролейбусі в Києві сидять дві молодиці в жакетках, пошитих, видимо, в сільському ательє, і з ними п'ятирічний хлопчик, що не може ні всидіти на колінах у одної з них, ні встояти довго на стомлених ніжках. Хлопчик смикається весь час, заважаючи матері дивитись у вікно й ділитися враженнями зі своєю сусідкою.

— Дивись, вроді Петька Середа на углє морожене їсть? — каже мати дитини своїй сусідці. Та сунулася до вікна й нерішуче відповідає:

— Якбудьто він, тільки коли ж це Петька успєв сюди приїхати?

Хлопчик і собі посунувся до вікна глянути на Петьку, але наступив матері на ногу.

— І чого ти вертухаєшся, як шамашедший? Сядь міне на колена й сиди, бо по морді надаю! — Молодиця рвучко посадила малого собі на коліна й скаржиться сусідці: — Тільки куди візьмеш його, так зразу й спортиться пацан! Даже сама не знаю, що з ним делать?..

Якась інтелігентна жінка, що стояла в проході й журно спостерігала цю сцену, стиха лагідно каже матері хлопчика:

— А ви його самі псуєте, говорячи до нього такою мовою.

— А як же, по-вашому, надо до нього говорить?

— Отак, як його бабуса в селі говорить та інші прості люди, — пояснила інтелігентна жінка.

Молодиця злісно посміхнулася, мов зненацька викрила капосний підступ:

— Ви хитрі — хочете, щоб мой реб'їнонок послідній у городі був, щоб на нього усе пальцем показували! — рішуче заявила: — Не, були колись дурачки, та перевелись: хватить на вас, городських, спини задаром у колгоспах гнути! Хочемо тепер і ми по-настоящему жить — у тіатри ходить, спати, сколько надо, канахфети кушать і по-культурному розговор вести!..